

COÖPERATIE IN DE KIJKER | Het Lezerscollectief

Samen Lezen Troef

Kinderen en literatuur, twee handen op een boek

(Samen) Lezen of Voorlezen, hoe doe je dat? Gezellig samen, met een theetje en een koekje erbij! Met het project Samen Lezen Troef maken Cera en Het Lezerscollectief kinderen van 20 scholen warm voor literatuur. En dat gebeurt op een bijzondere manier ... Tijdens het voorlezen door een vrijwillige leesbegeleider wordt regelmatig halt gehouden en is er ruimte voor de kinderen om het te hebben over waarom het verhaal hen raakt en wat het bij hen teweegbrengt. Dat zorgt voor verbinding en maakt het extra boeiend. Dirk Terryn (55), medeoprichter van Het Lezerscollectief, en Ingrid Antheunis (59), bevlogen leesbegeleider, doen het project uit de doeken en vertellen waarom de coöperatie de juiste ondernemingsvorm is voor Het Lezerscollectief.

“Een goed verhaal raakt iedereen, ongeacht leeftijd of cultuur.”

– INGRID ANTHEUNIS

Op woensdag om 12 uur vind je Ingrid wekelijks in een lagere school in de Bloemekenswijk in Gent. Ze verzamelt er de geïnteresseerde kinderen van de derde graad, waarna de groep geëngageerde leestlustigen zich naar het kantoor van de directie begeeft. Daar gaan de gordijnen dicht, de lampjes aan en worden de boterhammen bovengehaald. Tijd om samen te eten en wat bij te praten. Na de lunch komen ook de thee en koekjes tevoorschijn en kan het leesuurje beginnen. Ingrid leest een verhaal en een aansluitend gedicht voor. De kinderen luisteren geboeid en vertellen tijdens de pauzes tussendoor hoe de tekst hen beweegt. Iedereen herkent zich wel in het ene of het andere verhaal en niemand veroordeelt.

Een uurtje verstillings en introspectie

Ingrid: “In het begin is het wat wennen voor de kinderen. Maar zodra ze doorhebben dat ze alleen

vertellen als ze er zin in hebben, dat iedereen op gelijke voet staat en dat er geen foute antwoorden zijn, komen de verhalen los. Verhalen die ze op de speelplaats niet kwijt kunnen. De andere kinderen luisteren met oprechte interesse en respectvol. Wie wil, sluit aan, stelt vragen of deelt zijn persoonlijke visie.”

Een open boek voor een open blik

Ingrid: “De verhalen nemen de kinderen mee naar een andere wereld en brengen hun eigen wereld tegelijk naar de voorgrond. Ze ontdekken de verschillende perspectieven van de personages, maar ook die van de andere kinderen in de leesgroep. Via de verhalen leren ze respect en empathie opbrengen voor wie anders is, denkt of voelt. Het is prachtig om de kinderen te zien evolueren en openbloeien. Ze blijven me ook verbazen, ze zeggen zoveel mooie dingen. Ik word ontzettend blij van zo’n voorleesuur!”

Heel wat voorleesuren op de teller

Ingrid: “Literatuur is mijn passie en ik lees al meer dan dertig jaar voor aan kinderen. Ik ben leerkracht van opleiding en werk als Brede School-coördinator in Onderwijscentrum Gent. Ik ben sinds september 2017 leesbegeleider binnen het project Samen Lezen Troef, dat zich vooral richt op scholen met diversiteit en kinderen die opgroeien in kansarmoede. En ik ga hier nog vele jaren mee door! Het is ongelooflijk wat je kunt bereiken met de schoonheid van taal en de kracht van verhalen.”

Shared Reading: samen luisteren en vertellen

De methodiek die binnen Samen Lezen Troef gebruikt wordt, is die van *Shared Reading*, ontwikkeld door de Engelse Jane Davis. Het Lezerscollectief, een lerend netwerk van vrijwillige leesbegeleiders, bracht de methodiek in 2014 naar België.

Dirk: “De methode van *Shared Reading* is eenvoudig, krachtig en tijdloos: een tekst wordt in een groepje van maximaal twaalf deelnemers voorgelezen en iedereen heeft de tekst voor zich. Op bepaalde momenten wordt er halt gehouden en is er tijd voor leesbeleving: hoe komt het verhaal bij jou binnen? Wat doet het met jou? ... Als je zin hebt, kun je dus ook zelf je verhaal vertellen en dat kan therapeutisch werken.”

"Wat in de leesgroep gezegd wordt, blijft in de leesgroep."

— INGRID ANTHEUNIS

Aantal leesgroepen boomt

Dirk: "In 2018 waren er in Vlaanderen 102 leesbegeleiders en 106 leesgroepen. Iedere leesgroep komt tweewekelijks en zo'n 20 à 32 keer per jaar samen voor een leessessie van één à twee uur. Veel vrijwilligers onderbreken het lezen alleen wanneer ze zelf met vakantie gaan. En het aantal leesgroepen stijgt gestaag. Deze zomer telden we er al 132!"

Lezen voor iedereen

Dirk: "Het Lezerscollectief brengt literatuur naar kinderen van 9 à 10 jaar tot hoogbejaarden. We richten ons vooral op maatschappelijk kwetsbare groepen. We lezen voor in woonzorgcentra, psychiatrische instellingen, gevangenissen en voor analfabeten, mensen die leiden aan dementie, mensen met concentratiestoornissen (voor hen is het heel handig om de tekst voor zich te hebben liggen) ... We zijn dit jaar ook gestart met samenlezen met kankerpatiënten."

"Omdat de context telkens anders is, verschilt het verloop van een sessie per groep. We doen voor de opbouw van onze sessies een beroep op de expertise van onze partner (het woonzorgcentrum, de instelling, de gevangenis ...). Maar we blijven wel stevast inzetten op sterke literatuur."

Telkens opnieuw het verschil maken

Dirk: "Sommige deelnemers blijven in het begin terugkomen omdat ze het bijvoorbeeld gezellig vinden, maar daarna beginnen ze de literatuur te appreciëren en keren ze nog enthousiaster weer. Ze waarderen ook heel erg deze vorm van vertraging en van vrijplaats: een gemoedelijke en veilige plek om terug bij jezelf en de andere te komen zonder dat er veel moet. Gevangenen geven ook aan dat ze zich in de leesgroepen eindelijk terug mens voelen ... Ze kunnen er even uit die overlevingsmodus, ze worden niet uitgelachen en er wordt niets tegen hen gebruikt."

"Onze droom is dat binnen een paar jaar de online kaart van Vlaanderen en Brussel met leesgroepen helemaal volstaat."

Cera steunt Samen Lezen Troef

Dirk: "Dankzij Cera kunnen we van 2017 t.e.m. 2019 het project Samen Lezen Troef organiseren in de derde graad van het lager en de eerste graad van het secundair onderwijs. Ook het maken van onze nieuwe verhalenbundel 'Lees je mee(r)? Samen sterke verhalen lezen' was mogelijk dankzij Cera. Dat boek, uitgegeven bij De Eenhoorn, bevat gedichten en sterke fragmenten uit de jeugd- en volwassenliteratuur en is goed materiaal voor onze leesbegeleiders. We genieten ook inhoudelijke steun van Cera: Cera gaat mee naar nieuwe partners, begeleidt onze stuurgroep, samen evalueren we de fasen van een leesgroepstraject ..."

En jij?

Benieuwd naar 'Lees je mee(r)? Samen sterke verhalen lezen', de nieuwe verhalenbundel van Het Lezerscollectief op maat van kinderen en jongeren van 10 t.e.m. 15 jaar? Of wil je graag aansluiten bij een leesgroep, een leesgroep opstarten, leesbegeleider of vennoot worden?

**"Samen Lezen
Troef is samen op
reis gaan en het
verhaal, onszelf
en de anderen
in de groep
ontdekken."**

– DIRK TERRY

"Coöperatief denken, zit in onze genen."

Coöperatie met sociaal oogmerk

Dirk: "Samenwerken om een sociaal doel te bereiken, dat is wat mede-initiatiefnemers Erik Van Acker en Dr. Jan Raes en ikzelf voor ogen hadden toen we op zoek gingen naar een geschikte organisatievorm. Een vzw leek ons hiervoor minder geschikt, een coöperatie des te meer. Uiteindelijk richtten we een coöperatie met sociaal oogmerk op. Dat wil onder meer zeggen dat de oprichters zichzelf niet vergoeden voor het bestuurlijke werk, dat we geen dividend uitkeren aan de vennoten en dat onze winst terug naar het sociale project gaat."

Op papier en in de praktijk

Dirk: "De coöperatieve gedachte is een prachtige gedachte die wij iedere dag in de praktijk neerzetten. Met onze partners zitten we van in het begin samen en we leren gaandeweg van elkaar. Partners en sponsors kunnen bij ons vragen dat hun geïnvesteerde middelen gebruikt worden voor een specifieke doelgroep. We inspireren hen ook om zich te engageren binnen de coöperatie. Voor onze Algemene Vergadering kiezen we een locatie waar een van onze leesgroepen actief is. Zo krijgen onze vennoten ook iets mee over de concrete werking van onze coöperatie."

Straffe begeleiding door Cera

Dirk: "Een van de medeoprichters van Het Lezerscollectief heeft goede banden met KBC en zo kwamen we voor de oprichting

van onze coöperatie bij Cera terecht. Een eerste gesprek met Cera gaf ons een duidelijk zicht op alle voordelen van de coöperatieve vennootschapsvorm en samen bepaalden we het soort aandelen, stelden we de statuten op ... Cera stimuleerde denkwerk en leverde maatwerk. Dankzij Cera is de erkenning door de Nationale Raad voor de Coöperatie ook vlot verlopen. Die opstartbegeleiding kostte zo'n 3000 à 4000 euro, die we via het stimuleringsfonds met subsidies konden betalen."

**Lezen of voorlezen, hoe doe je dat?
Gezellig samen, met een theetje en een koekje erbij!**